

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITAT
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

MTA

200 ÉVES
A MAGYAR
TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA

HUNGAROLÓGIA
DOKTORI
ISKOLA

APÁCZAI 401

MAGYAR TUDOMÁNYOS NYELVALKOTÁS:
KÍSÉRLETEK ÉS TELJESÍTMÉNYEK
(APÁCZAI CSERE JÁNOSTÓL –
A MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁGON ÁT –
A 19. SZÁZADI HIVATÁSOSODÁSIG)

KOLOZSVÁR,
2026. MÁRCIUS 20–21.

JOHANNIS APATZAI
O R A T I O
D E
STUDIO SAPIENTIÆ,
I N Q U A
ARTIUM ET SCIENTIARUM
OMNIUM UTILITAS, EARUMQUE
ORTUS ET AB ADAMO
AD HEBRÆOS,

A B

Hebræis ad Chaidæos, ab his ad Ægyptios, ab
Ægyptiis ad Græcos, à Græcis ad Arabas & Latinos pro
gressus, & inter eos cultura promotioque breviter per-
stringitur, ob hancque causam harum
linguarum necessitas probatur;

*Postremò modus ostenditur, quo gens Hunga-
rica hujus Sapiëntia non tantum particeps fieri, sed bre-
vi illas omnes si non superare, aquare
saltem possit.*

Habita cùm Recturam in Illustri Collegio Albenfi susci-
peret, A. C. M. DC. LIII. Mense Novembri.

U L T R A J E C T I,
Ex Officinâ JOANNIS à WAESBERGE,
Anno M DC LV.

KOLOZSVÁR,
2026. MÁRCIUS 20-21.

HELYSZÍN:
BBTE BTK, DÍSZTEREM (KOLOZSVÁR, HOREA ÚT 31.)

9:00–9:15

MEGNYITÓ, KÖSZÖNTÉSEK

Gábor Csilla (BBTE BTK, Kolozsvár), Fazakas Emese (BBTE BTK, Kolozsvár), Nagy László (KAB)

ELNÖK:

GÁBOR CSILLA

9:15–10:00

PLENÁRIS

Tóth Zsombor (ELTE HTK, Budapest – BBTE BTK, Kolozsvár):
*Apáczai Csere János és a federális teológia megjelenése,
illetve hatása Erdélyben a hosszú reformáció alatt*

10:00–10:15

VITA

10:15–10:30

SZÜNET

ELNÖK:

FARMATI ANNA

10:30–10:50

Bartók István (ELTE HTK, Budapest):
*„Azok a tekintetek, amelyek a dolgokban ugyan benne taláztatnak”.
Adalékok Apáczai Csere János magyar logikai szakkifejezéseihez*

10:50–11:10

Gábor Csilla (BBTE BTK, Kolozsvár):
A Magyar Encyclopaedia használati lehetőségeiről: az előszó tanulságai

11:10–11:30

Dóczy Örs (Lucian Blaga Központi Egyetemi Könyvtár, Kolozsvár):
Amesius oktatásszervezeti kérdései Apáczai Encyclopaediájában

11:30–11:45

VITA

11:45–12:00

SZÜNET

12:00–13:30

KEREKASZTAL-BESZÉLGETÉS

Rendszerbe zárt teljesség – Rámista rendezés versus mind-mapping vagy LLM.

A tudásszervezés technológiája és a pedagógiai transzmisszió.

Moderátor: Farmati Anna (BBTE BTK, Kolozsvár)

Résztevők:

Ábrahám Anna (BBTE BTK, Kolozsvár), Gábor Csilla (BBTE BTK, Kolozsvár), Nagy Kincső (egyetemi hallgató, BBTE BTK, Kolozsvár), Szmutku Melinda (doktorandusz, BBTE BTK, Kolozsvár), Tulogdi Mónika (doktorandusz, BBTE BTK, Kolozsvár)

13:30–14:30

EBÉD

15:00–16:00

Az Apáczai-album megtekintése (Református Gyűjtőlevéltár, Kolozsvár).

Az albumot bemutatja: dr. Ósz Sándor Előd (Erdélyi Református Egyházkerület Levéltár), dr. Tóth Levente (Erdélyi Református Egyházkerület Levéltár)

ELNÖK:

ZABÁN MÁRTA

16:30–16:50

Fazakas Emese (BBTE BTK, Kolozsvár):

A magyar nyelvű terminológia kialakítására tett kísérletek az Erdélyi Fejedelemség idején

16:50–17:10

Kimpián Annamária (Teleki–Bolyai Könyvtár, Marosvásárhely):

Teleki Sámuel 1769. évi oktatási javaslatai

17:10–17:30

VITA

ELNÖK:

TÓTH ZSOMBOR

9:15–10:00

PLENÁRIS

T. Szabó Levente (BBTE BTK, Kolozsvár):

Mi, fiatalok. Intézményépítés és a generációs érvelés meghonosodása a romantika utáni magyar irodalmi gondolkodásban

10:00–10:15

VITA

10:15–10:30

SZÜNET

ELNÖK:

T. SZABÓ LEVENTE

10:30–10:50

Biró Annamária (BBTE BTK, Kolozsvár):

Aranka György intézményei – tudós társaság és tudományos munkavégzés

10:50–11:10

Lázok Klára (Teleki–Bolyai Könyvtár, Marosvásárhely):

Tudósok nyomában Bethlen Zsuzsanna kéziratai közt: újabb adat a historia litteraria 18. századi történetéhez?

11:10–11:30

Szabó Ádám (Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár, Szeged):

A Teleki család a tudomány szolgálatában: a 200 éves Akadémiai Könyvtár alapító állománya

11:30–11:45

VITA

11:45–12:00

SZÜNET

ELNÖK:

BIRÓ ANNAMÁRIA

12:00–12:20

Lengyel Réka (ELTE HTK, Budapest):

Tudományművelés nemzeti nyelven: Jacques Delille

természettudományos enciklopédiája Sebestyén László fordításában (1828)

12:20–12:40

Zabán Márta (BBTE BTK, Kolozsvár):

Arad marad? Haladáselmélet a színházi hivatásosodás 19. századi önleírásaiban

12:40–13:00

VITA

13:00–13:30

KÖNYVKIÁLLÍTÁS (Dóczy Örs),

A KONFERENCIA ZÁRÁSA (Tóth Zsombor, T. Szabó Levente)

SZERVEZŐBIZOTTSÁG

*Farmati Anna
Gábor Csilla
T. Szabó Levente
Tóth Zsombor
Gál Zsófia (KAB)*

